

kintetben egyaránt áldásos tanítóskodása alkalmából, február 20-ik napján Dicső-Szt.-Mártonban tartandó tanítóegyesületi közgyűlés alkalmával „Kisgyörgy jubileumot“ rendez és egy babérkoszorúval ajándékozza meg az ünnepelt férfit.

A tanítóegyesületi közgyűlés a fennebb irt napon — számos tagok jelenlétében — a dicsőszentmártoni állami népiskolában megtartván, s miután a tanügyet érdeklő dolgok, Rédiger Árpád ur elnöklése alatt, letárgyaltattak, megkezdődött a „Kisgyörgy jubileum.“ 1-ször. A dicsőszentmártoni polgári dalkör állami tanító, Nagy János ur vezetése mellett egy ima-énekkal nyitotta meg az ünnepélyt. 2-szor. Nagy János ur egy jól átgondolt, megható üdvözlő beszédet tartott az ünnepelt férfihoz. Felemlítette beszédében, hogy 41 évi szorgalmas tanítóskodása ideje alatt a községnek sok írni és olvasni tudó embert nevelt, s az általa alakított dalkör ügyében is a legnagyobb szorgalmat és buzgóságot mutatott s mutat most is. Beszéde végeztével átnyújtotta az ünnepeltnek a babérkoszorút. 3-szor. Elismerő nyilatkozatot az ünnepelt férfihoz kisküküllőmegyei királyi tanfelügyelő: méltóságos Horváth László ur mondott a maga és a kormány nevében; megemlítette beszédében, hogy Kisgyörgy József 41 évi szorgalmas tanítóskodása alatt nemcsak Dombó községének nevelt értelmes férfiakat és leányokat, hanem nevelt egyháznak és a hazának is, s az Isten támogató segedelmét kívánta ezután tanítására is. 4-szer. Küküllőköri esperes: Rédiger Árpád ur olvasta fel a méltóságos s főtisztelendő és királyi tanácsos püspök urnak s az egyházi képviselő-tanácsnak üdvözleteit; s ezek után a tractus nevében meleg szavakkal üdvözölte a jubiláns férfiut. 5-ször. A dombói egyházközség nevében Ütő Lajos, s a megye részéről Andrási főjegyző ur mondtak üdvözlő beszédet. 6-szor. Az elmondott beszédekre jubiláns barátunk egy szép szívből fakadó beszéddel válaszolt, a mely mindnyájunkat meghatott, s könnyeket sajtolt ki szemeinkből.

Az ünnepélyre a dombói dalkör is megjelent, s érdemekben gazdag tanítóját egy énekkal tisztelte meg. Az ünnepélyt dicsőszentmártoni polgári dalkör zárta be.*)

Meg kell hogy emlékezzem végül Nagy János tanító urról is, a ki ezen ünnepélyt rendezte, s a ki a nevelésügy előhaladásában és sok szép, jó és nemes ügyben nagy tevékenységet fejt ki, mi által körünknek elismerését nyerte meg.

Ütő Lajos.

IRODALMI ÉRTESETŐ.

Unitárius kis könyvtár, szerkeszti Derzsi Károly, budapesti unitárius lelkész. IV. Budapest. E kis könyvtár első füzeteiből megismerkedhetünk egynehány jeles angol unitárius írónak a nézetével a vallásról, az

*) Midőn kifejezést adunk a fölötti örömeinknek, hogy Kisgyörgy József dombói tanítót a küküllőmegyei tanítóegyesület 41 évi hasznos működéséért ünnepélyes megtiszteltetésben részesítette, az ünnepélyen érdemei iránt nyilvánított elismeréshez és tisztelethez csatoljuk a magunkét is azzal a hő kívánattal, hogy az Isten adjon neki hosszú életet és állandó egészséget, hogy még sokáig lehessen jeles tagja az unitárius a általán a magyar néptanítói karnak. Szerk.

unitárius keresztény vallásról és Jézus Krisztusról s vártuk, hogy valamelyik következő füzetben olvashassuk a bibliáról való nézeteiket is. A IV. füzet egészen ezzel foglalkozik, s minthogy a biblia felőli nézetekben még ma is oly nagy elvi eltérések vannak, tájékozásul jónak látjuk megjegyezni, hogy az első értekezés írója, Walters W. F. ur, egy glasgow-i (Scotia) pap, ki az unitáriusoknak egyik theologiai intézetében sem tanult, hanem scotiai egyetemeken végzett s már mintegy tizennégy év óta unitárius pap.

Walters ur elveti a bibliának az orthodox protestansok által vallott betűszerinti ihlettségét, mivel ez egy hosszú időszak szüleménye s mivel „vannak abban sajtáságos és kétes jellemű, sőt még erkölcsletlen történetek“ (5) s mivel annak az összegyűjtése korántsem az Isten parancsára történt, hanem „részben a véletlennek, részben bigottságnak credménye.“ (5.) Emberi mű a biblia s éppen ebben van annak bece, mert így mi gyarló emberek egyenként és összesen is megérthetjük és élvezhetjük, mihelyt a tudomány nyújtotta segédeszközök segítségével vissza tudjuk helyezni magunkat abba az időbe és arra a tájra, a mikor és a hol a próféta vagy a költő elmondotta azt, a mi keblét hevítette, azt, a mit az Isten igaznak és szentnek s a maga akarataival megegyezőnek jelentett ki neki. De nem kell feledni, hogy a biblia éppen azért, mert emberi mű. csak gyenge visszfénye még az emberi szellemnek is, de hát mennyivel inkább az isteninek, mely az emberhez szólott. Az emberek közül még ma is kevés, vagy tán egy sem érti tisztán az Isten szavát, pedig ma már az égnek és földnek s azok legkisebb részeinek is tudunk olvasni titkaiból, s mennyivel kevésbbé érthették azt akkor, a mikor mindezt nem tudták. Az Isten megismerése rendről-rendre tisztább lett. És az Isten eme fokozatos megismerésének és következőleg tisztelésének a leírásában van a biblia bece. A bibliában az élő, folyton működő és mindig nagyobb tért hódító szellemet kell keresni. Egyes szavak, tételek, vagy az egész könyv nem érnek semmit, nem határoznak meg semmit, nem döntenek el semmit, ha olvasásukra nem mozdul meg szivünknek ama hurja, s nem elevenedik meg lelkünknek az az ereje, a melyhez hasonló érzéssel és gondolattal azt kigondolták és megírták.

Ezekhez hasonló gondolatok vannak elmondva a bibliáról az első értekezésben.

A második „Közönséges, józan nézet a bibliáról“ czimű, sokkal rövidebb és szabatosabb cikk írója Herford Brooke lelkész, ki csak néhány évvel ezelőtt ment át Amerikába, s a ki mint körünk egyik legjelesebb egyházi szónokája, közelismerésben és becsülésben van.

Herford ur szerint a biblia, mely 66 különböző könyvből áll, melyeket mintegy 40 szerző írt, nem annyira könyv, mint irodalom.

E könyvben vannak összeírva Istennek az emberekhez s főleg a pátriárkák, törvénytudók és prófétáknak tett kijelentései önmagától. „Ezek ihletve voltak, azaz, Isten szelleme, mely Krisztus szavai szerint megadatik azoknak, a kik kérik, működött sziveikben úgy, hogy az által tisztább tudatot nyertek Isten felől s mások fölött kiemelkedtek.“ De ezek csak saját korukban voltak kijelentők és a kijelentett igazság az apostolok által terjedt tovább. Az, mit ezek élő szóval hirdettek, azt ők és mások összeírták, de korántsem úgy, mintha erre ihletve lettek volna a mint az kitünik Luk. 1. r. 1—3 v.-ből. A négy evangélium összeférhetlensége s ismétlései is mind e mellett bizo-

nyitanak, a mi miatt a szó szerinti ihletés tana elesik ugyan, de helyre áll a biblia tekintélye és megbízhatósága. Hogy honnan tudjuk mindezt, arra az író megfelel egy régi himnus eme szavaival: „a szóra lehell a szellem, s kideríti az igazat.“ „Az a szellem, a mely amaz idők embereit egykor mozgatta, ma is megtanítja az embereket az igazság megérzésére és felfogására.“

A mint az eddigiekből kitetszik az „Unitárius kis könyvtár“ újabb száma is két érdekes cikket tartalmaz, de a melyek közül csak az utolsó iratott oly szándékkal, hogy az unitáriusok véleményeit mondja el a bibliáról. Mindkettő csak egyéni véleménynek tekintendő, de mindkettőben olyan nézetek vannak elmondva, a melyeket legtöbb angol unitárius egy vagy más alakban magáénak vall, s a melyeket jó lenne ismerni minden magyar unitáriusnak és nem unitáriusnak.

Szerettük volna, ha az első helyett Smith vagy Carpenter s hozzuk hasonló tősgyökeres unitárius tanároknak és papoknak olvashattuk volna el a nézetét. Nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül, hogy e füzetbe több sajtóhiba csuszott be, a mik némely helyen zavarók. „Cherubimok“ és „Seraphimok“ helyett tán helyesebb volna „Cherubok“ és „Seraphok.“

Mi e füzetet méltónak tartjuk elődeihez, s óhajtjuk, hogy a szép válalattól minél többet s minél gyakrabban láthassunk.

B. Gy.

Papi beköszöntő ünnepély. Tartatott Alsó-Siménfalván 1882. dec. 3-án. Ára 15 kr. E füzetke Barabás Lajos, székely-kereszturi unitar. lelkész papi-beigtató elő- és utóbeszédét s közből Németh István alsó-siménfalvi unitar. lelkész beköszöntő beszédét tartalmazza, melynek czime: „Hit és szeretet, mint evangéliumi fegyver.“ E beszédek az alkalomhoz igen találók s szerzőiknek csak dicséretére vállanak. A füzet nagyobb részét „a beköszöntő beszéd“ foglalja el. Szeretjük az abban kifejezett szellemet s ifju lelkessedést, a szónoki hevet, s az ügyes kidolgozást. Ajánljuk a füzetet t. olvasóink szíves figyelmébe és pártfogásába, mind magáért, mind pedig a célért, melyre kiadatott. (A tiszta jövedelem az alsó-siménfalvi olvasó egylet javára fordítatik.)

Magyar Plutarch. Uj Magyar Athenas III. füzete Fekete Mihálytól Irinyi Józsefhez hoz életrajzokat. Még a mult évi második füzetünkben tettük volt azt az észrevételt, hogy a szerkesztőség nem egyenlő mértékkel mér a gyűjteménybe felvett életrajzok terjedelmének érdemszerint való megszábasában. Ugyanezt az észrevételt tette a „Sárospataki Lapok“ egyik közelebbi száma is. A III. füzetben már némi javulás mutatkozik ugyan, de még marad fönn a jelzett tekintetben kívánni való. Az unitárius egyh. írókat a szerkesztőség egészen figyelmen kívül hagyja. Mi okból? elvből, vagy gyakorlati nehézség miatt? nem tudjuk. Különben mint igen hasznos s pártolásra érdemes vállalatot ajánljuk t. olvasóink figyelmébe. Egy füzet ára 50 kr.

Idézetek tára 1 füz. Szerkeszti és kiadja Dvorzsák János pécsmegyei alldózár. Budapest II. ker. Donáti-utcza 3 sz. Hazai és külföldi egyházi és világi írók jeles mondásainak gyűjteménye. Minden egyes füzet ára 30 kr. Egész évi előfizetés 3 frt.

A Dr. Székely Ferencz s társai szerkesztésében s Aigner Lajos kiadásában megjelenő „Magyar Könyvtár“-ból újabban négy füzet látott

napvilágot: Az arany középút, s saját bosszujának áldozata, írta Mayer Miksa. A háromtornyú vár, írta Mokos Károly. Hogyan lehet könnyen meggazdagodni, írta Győry Vilmos. A füzetek külön is kaphatók. Egy füzet ára 15 kr. Ajánljuk lelkészeinknek a nép között való terjesztésre.

Magyar Paedagogiai Szemle“ 1883. 1. füzetének tartalma: Az alapnevelés és a népiskola Kapos Józseftől arczképpel s szerkesztői bevezetéssel és utószóval. A legveszedelmesebb népkórok egyike. Zádor Gyula. Ministeri jelentés és közoktatásügyi budget vita. Rill József. A tanítói lelkesültség és annak ápolása. Józsa Pál. Eredménye a Paed. Szemle 12 pályázati hirdetményének. Irod. Kalauz s a többi rendes rovatok. A Paed. Szemle ez évben negyedik folyamába lépett. Bár a tulságos lelkesedésből, melylyel a Paed. Szemlében megjelenő némely életrajzok iratnak, szivesen elengednénk, a különben jelesen szerkesztett tanügyi folyóiratot melegen ajánljuk tanítóink pártfogásába. Ára egész évre 2 frt 50 kr., mi a kiadóhivatalhoz Budapest Statio-utca 9. sz. küldendő.

Kun Géza gróf, dolgozó társunk, kitől mult füzetünkben is egy igen kiváló értékű tudományos cikket volt szerencsénk közölni, jelenleg Gráczbán, hol a telet tölti, egy nagyobb művön dolgozik, melynek czime a következő lesz: „A keleti tanulmányok története Magyarországon.“

K Ü L Ö N F É L É K .

Főt. Ferencz József püspök ur a „Baldácsi-alapítvány“ ügyében tartott közgyűlés alkalomával f. évi január hóban Budapestre utazván, ottani ekkleziáink keblí tanácsí gyűlésén is részt vett. A főt. ur örömmel tapasztalta az ekkleziá tevékeny életmüködését s nem mulasztotta el ez alkalommal is ékesszólv beszédével táplálni a hivek ügybuzgalmát.

Személyi hírek: Buzogány Áron a vallás- és közoktatásügyi ministeriumban osztálytanácsossá neveztetett ki. Ugy hiszszük, hogy e hirt minden ismerősei és tisztelői örömmel fogadják, mert abban a jeles tanférfiúnak, a cultusministerium egyik kiváló munkaerejének teljesen kiérdemelt méltatását látják. Fogadja részünkről is igen t. dolgozó társunk meleg üdvözlétünket. — Váradí Károly, kolozsmegyei kir. tanfelügyelő, ez állásában véglegesen megerősítetett. Midőn a kormány ezelőtt mintegy másfél évvel ez állásra kinevezte, igen kedvező benyomást tett általán a tanügy barátaira, hogy oly fontos állást, mint a kolozsmegyei tanfelügyelőség, az erdélyi részek egyik legkiválóbb tanférfiával töltött be. Örvendünk, hogy a végleges megerősítés által a tanfelügyelőségnek biztosítva van, mely csakis ily szakavatott férfakkal felelhet meg czéljának, s őszintén üdvözljük ez alkalomból! — Sebes Pál, budapesti ekkleziáink egyik legbuzgóbb tagja, közl. ministeri titkár, osztálytanácsosi czímmel és jelleggel ruházott fel, miről, meg vagyunk győződve, erdélyi ismerősei is velünk együtt örömmel értesülnek.

A Baldácsi-alapítvány ügyében összehívott közgyűlés f. évi jan. 18. és 19-én tartatott meg Budapesten. Vallásközönségünket főt. Fe-